

Finansutskottet

Regeringens proposition med förslag till lag om inkomstskatteskalen för 2023 och ändring och upphävande av vissa bestämmelser om inkomstbeskattningen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition med förslag till lag om inkomstskatteskalen för 2023 och ändring och upphävande av vissa bestämmelser om inkomstbeskattningen (RP 153/2022 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet för utlåtande.

Motion

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motion:

- åtgärdsmotion AM 106/2022 rd Sari Tanus kd m.fl. Åtgärdsmotion om att göra det mer lönsamt för pensionärer att arbeta.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- grundlagsutskottet GrUU 54/2022 rd

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Delegationen har hört

- specialsakkunnig Pertti Nieminen, finansministeriet
- finansråd Filip Kjellberg, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Minna Upola, finansministeriet
- överinspektör Markus Kautto, Skatteförvaltningen
- direktör Paula Tuovinen, Centret för konstfrämjande
- skatteexpert Lauri Lehmusojä, Finlands näringsliv rf
- skattejurist Lauri Luukkonen, Finanssiala ry
- chefsekonomist Jukka Appelqvist, Centralhandelskammaren
- skattepolitisk expert Niko Pankka, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- skatteexpert Laura Kurki, Företagarna i Finland rf

Betänkande FiUB 28/2022 rd

- chefsekonom Mikael Kirkko-Jaakkola, Skattebetalarnas Centralförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- undervisnings- och kulturministeriet
- social- och hälsovårdsministeriet
- Akava ry
- Pensionstagarnas Centralförbund PCF rf
- Kansallinen senioriliitto ry
- Professorsförbundet
- STTK rf
- Finlands Skådespelarförbund
- Konstnärsgillet i Finland
- Stiftelser och fonder rf
- professor Matti Tuomala.

Inget yttrande av

- justitieministeriet
- arbets- och näringsministeriet
- Finnwatch rf.

Delegationen har fått ett meddelande, inget att anmärka:

- Tieteentekijöiden liitto ry

PROPOSITIONEN OCH MOTIONEN

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att det stiftas en lag om inkomstskatteskalan för 2023. Lagförslaget innehåller en progressiv inkomstskatteskala för förvärvsinkomster som tillämpas vid statsbeskattningen. Enligt förslaget ändras skalans struktur och inkomstgränser på grund av den överföring av skatteinkomsterna från kommunerna till staten som baserar sig på reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet. Dessutom föreslås det att skalans inkomstgränser höjs med cirka 3,5 procent på grund av indexjusteringen.

Propositionen innehåller förslag till ändring av inkomstskattelagen så att arbetsinkomstavdragets maximibelopp samt inflödes- och minskningsprocenterna ändras och grundavdragets maximibelopp höjs. Därtill föreslås den koefficient som tillämpas vid beräkningen av pensionsinkomstavdragets maximibelopp bli sänkt. Ändringarna uppdaterar bestämmelserna om skattegrunderna, med vilka man genomförde överföringen av skatteinkomsterna från kommunerna till staten delvis till följd av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet. Dessutom föreslås det ändringar i arbetsinkomstavdraget och grundavdraget på grund av indexjusteringen.

Det föreslås att arbetsinkomstavdragets maximibelopp höjs på basis av ålder. Enligt förslaget ökar höjningen på basis av åldern i tre steg som är 60 år, 62 år och 65 år. Pris som erhållits som erkänsla för vetenskaplig, konstnärlig eller allmännyttig verksamhet föreslås vara helt skattefria.

Betänkande FiUB 28/2022 rd

Till följd av ändringen fattar finansministeriet inte längre några beslut om skattefrihet för hederspris.

Bestämmelserna om avdrag som beviljas på basis av resekostnader mellan bostaden och arbetsplatsen ändras så att självrisken för personer som tagit ut familjeledighet under skatteåret sänks. Dessutom förlängs giltighetstiden 2022 års temporära höjningar av maximibeloppet för resekostnadsavdraget och det kilometerbaserade avdraget som beviljas på basis av användning av egen bil till 2023.

Det föreslås att inkomstskattelagen ändras så att det till lagen fogas en ny temporär bestämmelse som tillämpas 2023. Bestämmelsen gäller ett undantag från den allmänna skattskyldighet i inkomstskattelagen gällande sammanslutningar som tillämpas på vissa fonder på basis av var den verkliga ledningen utövas. Bestämmelsen tillämpas på fondföretag som avses i lagen om placeringsfonder och som inrättats eller registrerats i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet samt på AIF-fonder som avses i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder och som inrättats eller registrerats i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Enligt propositionen ändras lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst så att de ändringar som föranleds av ändringarna av skattelagstiftningen på grund av reformen gällande social- och hälsovården och räddningsväsendet genomförs i beräkningen av den genomsnittliga kommunala skattesats som används i beskattningen enligt lagen om beskattningsförfarande.

Propositionen berör budgetpropositionen för 2023 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft vid ingången av 2023. Bestämmelserna gällande maximibeloppet för resekostnadsavdraget och beloppet av det kilometerbaserade avdraget samt undantaget för fonder avses vara i kraft fram till slutet av 2023 och de tillämpas vid beskattningen för 2023.

Till övriga delar tillämpas lagarna första gången vid beskattningen för 2023.

Åtgärdsmotionen

I åtgärdsmotion AM 106/2022 rd föreslås det att regeringen vidtar åtgärder för att göra det lönsamt för pensionärer att arbeta genom att bereda en proposition om lindring av beskattningen av pensionärers arbete.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Propositionen innehåller ett förslag till lag om inkomstskatteskalan för nästa år. I skalans struktur och inkomstgränser görs de ändringar som föranleds av uppdateringen av finansieringskalkylerna för social- och hälsovårdsreformen. I skattegrunderna för förvärvsinkomster görs också vissa andra ändringar till följd av uppdateringen av finansieringskalkylerna för social- och hälsovårds-

Betänkande FiUB 28/2022 rd

reformen. I enlighet med regeringsprogrammet görs det också en indexjustering i skattegrunderna för förvärvsinkomster. Dessutom föreslås vissa andra ändringar i inkomstskattelagen och lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst.

I det följande tar utskottet i korthet upp de viktigaste ändringsförslagen. Utskottet har ingenting att invända mot ändringarna i lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst.

Beskattningsändringar i samband med social- och hälsovårdsreformen

I samband med den social- och hälsovårdsreform som genomförs från ingången av 2023 överförs finansieringsansvaret för social- och hälsovården samt räddningsväsendet från kommunerna till staten. Därför måste statens inkomster ökas och kommunernas på motsvarande sätt minskas i enlighet med det överförda finansieringsansvaret. I reformen ökas statens skatteinkomster genom att statens förvärvsinkomstbeskattning blir strängare. Kommunernas skatteinkomster minskas däremot huvudsakligen genom lägre kommunalskatt. Dessutom sänks kommunernas samfunds-skatteandel med en tredjedel och statens andel höjs lika mycket.

Ökningen av statens skatteinkomster och sänkningen av kommunernas skatteinkomster har genomförts inom det nuvarande skattesystemet genom ändringar i statens inkomstskatteskala och ett flertal olika parametrar för avdrag i förvärvsinkomstbeskattningen. Dessutom slås skattebaserna för statsbeskattningen och kommunalbeskattningen samman så att de avdrag som görs från inkomsterna ska beviljas på samma grunder och till samma belopp vid både statsbeskattningen och kommunalbeskattningen.

På grund av social- och hälsovårdsreformen bestämdes skatteskalan för 2023 undantagsvis redan sommaren 2021 genom lag 620/2021. Det gjordes i samband med att lagstiftningen om social- och hälsovårdsreformen antogs. Samtidigt ändrades bland annat parametrarna gällande pensionsinkomstavrdraget, grundavrdraget, förvärvsinkomstavrdraget och arbetsinkomstavrdraget i inkomstskattelagen genom lag 619/2021. Dessutom ändrades strukturen för pensionsinkomstavrdraget och arbetsinkomstavrdraget. Ändringarna i avdragen är avsedda att träda i kraft den 1 januari 2023 och tillämpas första gången vid beskattningen för 2023. Bestämmelser om inkomstskatteskalan för 2023 och avdragens parametrar antogs sommaren 2021 utifrån de tillgängliga uppgifterna om finansieringsansvaren. Avsikten var att uppdatera uppgifterna under 2022, och till följd av detta även uppdatera skattegrunderna genom en proposition som lämnas hösten 2022.

Omfattningen av den skatteinkomst som överförs från kommunerna till staten i samband med social- och hälsovårdsreformen har uppdaterats på grundval av de finansieringskalkyler som gjordes våren 2022. På basis av uppdateringen gjordes nya kalkyler av en del av de beskattningsändringar som anknyter till social- och hälsovårdsreformen, det vill säga av den procent med vilken kommunalskatten för 2023 minskades samt av de grunder för förvärvsinkomstskatten som ska tillämpas 2023 efter det att social- och hälsovårdsreformen trätt i kraft. Genom lag 702/2022 föreskrevs det att kommunalskattesatsen för 2023 ska minskas med 12,64 procentenheter. Beräkningarna gjordes på nivån för 2022. Det föreskrevs dock inte om de grunder för förvärvsinkomstskatten som ska tillämpas från och med 2023 samtidigt som minskningen av kommunalskattesatsen för 2023 och andra finansieringsbestämmelser för social- och hälsovårdsreformen ändrades.

Betänkande FiUB 28/2022 rd

För propositionen har skattegrunderna för förvärvsinkomstbeskattningen uppdaterats utifrån de senaste prognoserna och med avseende på att målen för beskattningsändringarna i samband med social- och hälsovårdsreformen även ska uppnås beräknade enligt nivån för 2023. Minskningen av kommunalskattesatsen uppdateras inte i detta skede. Det föreslås heller inte några ändringar i utdelningen av samfundsskatten.

Propositionen innehåller ett förslag till lag om inkomstskatteskalen för nästa år. Dessutom föreslås det ändringar i inkomstskattelagens bestämmelser om pensionsinkomstavgifter, förvärvsinkomstavgifter, grundavgifter och arbetsinkomstavgifter samt vissa andra ändringar i skattegrunderna för förvärvsinkomster. Det föreslås att den lag om inkomstskatteskalen för 2023 som stiftades sommaren 2021 genom lag 620/2021 i samband med lagstiftningen om social- och hälsovårdsreformen upphävs när den nya lagen stiftas. På motsvarande sätt föreslås det att de ändringar i inkomstskattelagen upphävs som antogs genom lag 619/2021 och som gäller pensionsinkomstavgiften, förvärvsinkomstavgiften, grundavgiften och arbetsinkomstavgiften, och som är avsedda att träda i kraft den 1 januari 2023.

Utgångspunkten för skatteändringarna i social- och hälsovårdsreformen har varit regeringens målsättning att förändringar i skattestrukturen inte får leda till en skärpt beskattning. Också propositionen bygger på denna utgångspunkt. Som skattesystemet är uppbyggt har det dock varit omöjligt att genomföra reformen på ett sätt där skattesatsen inte påverkas för en enda enskild person. Det var tvunget att införa skattelättnader i samband med reformen för att säkerställa att inkomstbeskattningen inte skärps. Sammantaget uppskattas skatteinkomsterna minska med totalt cirka 310 miljoner euro till följd av social- och hälsovårdsreformen. Reformen har genomförts i enlighet med regeringens målsättning så att beskattningen skärps med högst 0,2 procentenheter sett till den genomsnittliga kommunalskattesatsen. Skärpta och lindrade skatter drabbar slumpmässiga inkomstnivåer.

Utskottet ser det som en viktig princip att de ändringar i skattestrukturen som görs till följd av social- och hälsovårdsreformen inte leder till skärpta skatter, och enligt utskottets uppfattning har regeringen lyckats relativt väl med detta. Med beaktande av ändringens omfattning och skattesystemets struktur är det dock inte möjligt att nå en situation där skattesatsen inte skulle ändras för en enda person. Utskottet anser därför att den nu valda infallsvinkeln är motiverad. Enligt den skärps beskattningen med högst 0,2 procentenheter om man ser till den genomsnittliga kommunalskattesatsen.

Utskottet anser det vara viktigt att följa ärendet. Om det senare visar sig att reformen har lett till oförutsedda ändringar i beskattningen som avviker från denna princip, anser utskottet att det är viktigt att dessa åtgärdas så snabbt som möjligt.

Övriga ändringar i grunderna för förvärvsinkomstskatten

Enligt regeringsprogrammet föreslås det att grunderna för förvärvsinkomstskatten indexjusteras på alla inkomstnivåer enligt ett förvärvsinkomstindex på 3,5 procent. På basis av prognosen för hösten 2022 uppskattar finansministeriet att ändringen av konsumentprisindexet är 3,2 procent och ändringen av förtjänstnivåindexet är 3,5 procent 2022. Indexjusteringen ska göras genom att höja den progressiva inkomstskatteskalans alla inkomstgränser samt genom att öka grundavdra-

Betänkande FiUB 28/2022 rd

gets maximibelopp. Dessutom föreslås det att arbetsinkomstavdragets maximibelopp, inkomstgränsen och inflödes- och minskningsprocenterna höjs.

En samlad bedömning visar att beskattningen blir strängare på alla inkomstnivåer med undantag av inkomstintervallen 23 400—28 600 och 34 400—43 800 euro per år, då man tar i beaktande den ökade inkomstnivån och ändringarna i löntagarnas avgifter av skattekaraktär. För en medelinkomsttagare åtstramas beskattningen med cirka 0,05 procentenheter och högst med cirka 0,39 procentenheter.

De ändringar som föreslås i propositionen utöver ändringarna till följd av social- och hälsovårdsreformen beräknas sammanlagt minska skatteinkomsterna med cirka 787,5 miljoner euro. Justeringen av beskattningsgrunderna för förvärvsinkomster enligt förtjänstnivåindexet beräknas minska förvärvsinkomstskatten med omkring 684 miljoner euro.

I enlighet med regeringsprogrammet kompenseras kommunerna för ändringen i skatteinkomsterna till nettobelopp. De ändringar som föreslås i propositionen minskar kommunernas skatteinkomster med sammanlagt 48 miljoner euro. I beloppet beaktas inte de ändringar i skatteintäkterna som social- och hälsovårdsreformen medför. Ändringen av skatteinkomsterna kompenseras via statsandelssystemet.

Utfrågade sakkunniga har bland annat lyft fram att indexjusteringen är för liten, att de föreslagna inflationsjusteringarna inte beaktar inflationen i år och att det i ett läge med hög inflation finns skäl att se till att den nominella indexhöjningen i synnerhet inte skärper beskattningen. Vid utfrågningarna hänvisades det dessutom till de sammantagna effekterna av höjningen av folkpensionsindex 2022 och den föreslagna indexhöjningen av beskattningen för 2023 på pensionärernas skattesatser. Sakkunniga har också påpekat att de genomsnittliga totala skattesatserna har sjunkit med sammanlagt 5,5 procentenheter mellan 1995 och 2018. Dessutom har det hänvisats till att överföringen av inkomsttagarna från kommunalbeskattningen till progressiv statsinkomstbeskattning inte enbart är en teknisk uppgift.

Enligt vedertagen praxis dimensioneras indexjusteringen i beskattningen av förvärvsinkomster utifrån hur mycket inkomstnivån stiger eller inflationen förändras nästa år enligt finansministeriets makroekonomiska prognos i augusti. Indexjusteringarna har inte korrigerats i efterhand på basis av utfallsuppgifterna. Det är fullt begripligt, menar utskottet. Utskottet fäster dock uppmärksamhet vid den nuvarande inflationsutvecklingen och vid att man i fortsättningen också bör överväga möjligheten till en mellanjustering på grund av inflationen.

Höjning av arbetsinkomstavdraget för personer som fyllt 60 år

I propositionen föreslås det att arbetsinkomstavdraget höjs åldersbaserat så att avdragets maximibelopp stegvis höjs för personer över 60 år enligt följande: för dem som fyllt 60 år före skatteårets början 200 euro, för dem som fyllt 62 år före skatteårets början 400 euro och för dem som fyllt 65 år före skatteårets början 600 euro. Avsikten är att främja sysselsättningen bland personer som uppnått någon av de nämnda åldrarna. Syftet är att såväl förlänga tiden i arbetslivet som att motivera personer som redan gått i pension att ta emot tillfälligt arbete eller deltidsarbete. En åldersbaserad höjning av maximibeloppet för arbetsinkomstavdraget är en av regeringens åtgärder för

Betänkande FiUB 28/2022 rd

att främja sysselsättningen, arbetshälsan och arbetsförmågan bland personer över 55 år och att stärka kompetensen och omställningsskyddet.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 54/2022 rd bedömt den åldersbaserade höjningen av arbetsinkomstavdraget med avseende på jämlikhetsbestämmelsen och diskrimineringsförbudet i 6 § i grundlagen och ansett att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Grundlagsutskottet konstaterar att propositionens syften motsvarar de mål som utskottet har ansett vara godtagbara grunder för särbehandling enligt 6 § 2 mom. i grundlagen. Den åldersbaserade särbehandlingen har enligt utskottet ett sakligt och fast samband med regleringens syfte. Grundlagsutskottet konstaterar dessutom att med tanke på proportionaliteten i den föreslagna särbehandlingen är det inte oviktigt att det förhöjda arbetsinkomstavdraget för personer över 60 år inte är särskilt stort.

Beskattningen av inkomster som består av lön och pension är redan nu vanligtvis förmånligare än om samma totala inkomst skulle bestå av enbart lön eller pension. Höjningen av arbetsinkomstavdragets maximibelopp för personer över 60 år gör det lönsammare för personer i pension att ta emot arbete, om löneinkomsten överstiger 17 500 euro per år.

Vid utskottets sakkunnigutfrågning understöddes allmänt främjandet av sysselsättningen bland personer som fyllt 60 år. Sakkunniga pekade emellertid särskilt på ändringens uppskattade stora minskande effekt på skatteintäkterna jämfört med den uppskattade nyttan av ändringen. Höjningen av arbetsinkomstavdraget beräknas minska skatteinkomsterna med cirka 76 miljoner euro. Man har försökt bedöma höjningens sysselsättningseffekter med hjälp av en mikrosimuleringsmodell och bedömt att en höjning av maximibeloppet för arbetsinkomstavdraget på lång sikt skulle öka sysselsättningen med knappt 1 000 personer.

Utskottet anser att den föreslagna åldersbaserade graderingen av arbetsinkomstavdraget är motiverad för att förlänga tiden i arbetslivet och sporra dem som redan gått i pension till tillfälligt arbete och deltidsarbete. Utskottet påpekar dock att man i fortsättningen bör sträva efter mer kostnadseffektiva åtgärder för att nå målen.

Ändringar i resekostnadsavdraget

Det föreslås att de temporära bestämmelserna för skatteåret 2022 om maximibeloppet av avdraget som beviljas på basis av kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen förlängs så att de även gäller skatteåret 2023. Det maximala beloppet av resekostnadsavdraget under skatteåret är 8 400 euro. Förslaget innebär att inkomstskattelagen även för skatteåret 2023 får bestämmelser om det kilometerbaserade avdraget för användning av egen bil och bruksförmånsbil. Beloppet av avdraget för användning av egen bil föreslås vara 0,30 euro per kilometer. Beloppet av avdraget för användning av bruksförmånsbil ska vara 0,24 euro per kilometer. Avdragsbeloppen föreslås förbli oförändrade jämfört med skatteåret 2022. Syftet med ändringarna är att såväl svara på det höga bränslepriset som stödja de skattskyldiga i deras arbete.

Vid utskottets utfrågning av sakkunniga uttrycktes generellt stöd för förslaget att de temporära ändringarna i resekostnadsavdraget 2022 ska fortsätta skatteåret 2023. En precisionsåtgärd av det slag som föreslås i propositionen ansågs också motiverad för att kompensera plötsliga och över-

Betänkande FiUB 28/2022 rd

raskande stigande energipriser, men det framfördes också att propositionen inte i sig främjar fossilfria transporter. I enskilda yttranden aktualiserades bland annat frågan om det nu föreslagna kilometerspecifika avdraget för egen bil är tillräckligt när kostnaderna eventuellt stiger, varvid endast den nedre gränsen för avdraget per kilometer bör fastställas i lagen.

Utskottet anser att den föreslagna höjningen av maximibeloppet för tillfälliga resekostnadsavdrag och den föreslagna förlängningen av bestämmelserna om kilometeravdrag också för skatteåret 2023 är motiverade för att kompensera för höjningen av bränslepriset och stödja arbetet. Utskottet fäste redan i sitt betänkande FiUB 9/2022 rd om ändringarna för skatteåret 2022 uppmärksamhet vid behovet av att övervaka att de tillfälliga ändringar som nu görs är tillräckliga i förhållande till den framtida utvecklingen av bränslepriserna och även med beaktande av eventuella större utvecklingsbehov inom systemet med avdrag för resekostnader.

Det föreslås att självrisken för resekostnadsavdrag sänks, om den skattskyldige under skatteåret har fått moderskapspenning, särskild moderskapspenning, faderskapspenning, graviditetspenning, särskild graviditetspenning, föräldrapenning eller partiell föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004). Självrisken sänks på motsvarande sätt som i nuläget gäller för personer som erhåller arbetslöshetsförmåner. Det föreslås att självriskandelen för den skattskyldiga minskas med 70 euro för varje hel ersättningsmånad. Självriskandelen är dock minst 140 euro.

Utfrågade sakkunniga föreslog att man överväger att sänka självrisken också i det fall att den skattskyldige har fått stöd för hemvård av barn, när stödmottagaren och den förvärvsarbetande personen är förälder till barnet. Enligt propositionsmotiven kan en mottagare av hemvårdsstöd förvärvsarbeta samtidigt som han eller hon får stöd. I detta avseende skiljer sig hemvårdsstödet från föräldradagpenningen, som inte betalas om personen förvärvsarbetar. I fråga om hemvårdsstödet har föräldrarna eller vårdnadshavarna även en bredare möjlighet att påverka vem stödet betalas till.

Skattefrihet för hederspris

Bestämmelserna om beskattningen av hederspris föreslås bli ändrade så att ett pris som erhållits som erkännande för vetenskaplig, konstnärlig eller allmännyttig verksamhet i sin helhet ska vara skattefritt. Framöver är det inte längre finansministeriet som fattar beslut om hedersprisens skattefrihet.

Enligt den gällande lagen är hederspris som erhållits av ett offentligt samfund eller Nordiska rådet för vetenskaplig, konstnärlig eller allmännyttig verksamhet skattefria. Hederspris som beviljas av andra parter är skattefria för mottagaren endast till ett visst belopp per år. Skattepliktigt är det belopp med vilket det sammanlagda beloppet av alla stipendier, understöd och priser som personen fått efter avdrag för utgifter för inkomstens förvärvande och bibehållande överstiger konstnärsstipendiets årliga belopp under skatteåret. Finansministeriet kan på ansökan besluta att ett ovan avsett pris som beviljats av någon annan än ett offentligt samfund eller Nordiska rådet till sitt fulla belopp är skattefri inkomst. Regleringen gällande hederspris har i huvuddrag varit i kraft i sin nuvarande form sedan 1975.

Betänkande FiUB 28/2022 rd

Utskottet instämmer i det som sägs i propositionen om att finansministeriets roll som styrande ministerium för Skatteförvaltningen inte lämpar sig för enskilda skattelösningar, eftersom verkställandet av beskattningen samtidigt entydigt har föreskrivits för Skatteförvaltningen. Den föreslagna ändringen är således motiverad, menar utskottet. Också vid utfrågningen av sakkunniga understöddes ändringen allmänt. Utskottet konstaterar dessutom att det i fortsättningen är motiverat att också granska om skattebehandlingen av understöd och stipendier är aktuell och rättvis.

Undantag för fonder

Det undantag för fonder som ingår i den så kallade regleringen av ledande poster i inkomstskattelagen föreslås bli förlängt med ett år för att fondsektorn i Finland ska kunna garanteras funktionssäkerhet för den tid möjligheterna att föreskriva om ett permanent undantag för fonder utreds.

Inkomstskattelagen ändrades genom en lag (1188/2020) som trädde i kraft vid ingången av 2021 så att även samfund som bildats eller registrerats utomlands och vars verkliga ledning utövas i Finland är allmänt skattskyldiga. I regleringen togs in en övergångsperiod på två år för fonderna, enligt vilken den ändrade inkomstskattelagen tillämpas första gången på fonderna först vid beskattningen för 2023. Då konstaterades det också att de aspekter på statligt stöd som ingår i det permanenta undantaget för fonder bedöms närmare under en övergångsperiod på två år (RP 136/2022 rd). Behandlingen av ärendet med kommissionen har dock fördröjts.

Sakkunniga har föreslagit att tidsfristen förlängs med två år i stället för ett år. Enligt erhållen utredning för finansministeriet för närvarande informella diskussioner med Europeiska kommissionen och de väntas bli genomförda under 2023. Med hänsyn till detta anser utskottet att det tillvägagångssätt som valts i propositionen, således att förlänga undantaget för fonder med ett år, är motiverat.

Åtgärdsmotionen

Utskottet föreslår att åtgärdsmotionen förkastas.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1—4 i proposition RP 153/2022 rd utan ändringar.

Riksdagen förkastar åtgärdsmotion AM 106/2022 rd.

Betänkande FiUB 28/2022 rd

Helsingfors 11.11.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johannes Koskinen sd
vice ordförande Arto Pirttilahti cent
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Timo Heinonen saml (delvis)
medlem Vilhelm Junnila saf
medlem Esko Kiviranta cent
medlem Jari Koskela saf
medlem Pia Lohikoski vänst
medlem Matias Marttinen saml
medlem Sari Multala saml (delvis)
medlem Riitta Mäkinen sd
medlem Raimo Piirainen sd
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf
medlem Iris Suomela gröna
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Markku Eestilä saml (delvis)
ersättare Sari Essayah kd (delvis)
ersättare Mari Holopainen gröna
ersättare Anne Kalmari cent
ersättare Merja Kyllönen vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Tarja Järvinen.

Betänkande FiUB 28/2022 rd
Reservation 1 /saf

Reservation 1

Motivering

Genom att trygga hushållens köpkraft och i synnerhet stärka ställningen för dem som har de lägsta inkomsterna kan man minska utslagningen och samtidigt också minska behovet av stöd som kommer i andra eller sista hand. De minsta pensionerna eller arbetsinkomsterna måste för närvarande åtgärdas med bostadsbidrag, behovsprövat utkomststöd eller elstöd av typen utkomststöd. Det beror på ökade levnadskostnader, elräkningar och dyrare rörlighet samt delvis på skatter och avgifter av skattenatur i anslutning till dessa. När inflationen avtar kommer indexhöjningarna inte att hinna med, och indexjusteringar bör göras också halvårsvis på basis av en övervägd bedömning.

Om bidragsfällorna i fråga om att ta emot arbete minskar får vi ökad sysselsättning, vilket ökar statens skatteinkomster och minskar statens utgifter. Arbetsinkomstavrdraget är en enkel men effektiv åtgärd som förbättrar sysselsättningen. Höjningen av arbetsinkomstavrdraget minskar de beräknade inkomstskatteintäkterna, och dessutom måste staten kompensera kommunerna för de förlorade skatteintäkterna. Arbetsinkomstavrdraget och pensionsinkomstavrdraget måste höjas gradvis under detta decennium så att arbetsinkomstavrdraget fram till 2030 stiger med cirka 800—1 000 miljoner euro. En lämplig årlig höjning kan således uppgå till omkring 100—150 miljoner euro.

Barnavrdraget gällde temporärt skatteåren 2015—2017. Minskningen kompenserade nedskärningen av barnbidragen. Denna minskning borde inte ha avskaffats, utan den borde ha förlängts. Vi föreslår att barnavrdraget återinförs.

Hushållsavrdraget har ändrats ofta under de senaste regeringsperioderna. Det finns skäl att i sin helhet utreda en reform av hushållsavrdraget, eventuella utvecklingsobjekt samt en utvidgning av listan över det som klassificerats som avdragsgillt, potentialen för tjänster som tillhandahålls äldre i hemmet samt det hushållsavrdrag som används för detta.

Beskattningen av stödet för närståendevård väcker regelbundet diskussion bland närståendevårdarna. Närståendevårdarna utför ett för samhället värdefullt arbete och det är rätt och skäligt att den arbetsersättning som betalas är skattefri inkomst.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslag 1—4 enligt betänkandet,

att riksdagen godkänner fem uttalanden. (*Reservationens förslag till uttalanden*)

Betänkande FiUB 28/2022 rd
Reservation 1 /saf

Reservationens förslag till uttalanden

- 1. Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar köpkraften hos hushåll med små och medelstora inkomster med beaktande av de stigande energipriserna.*
- 2. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att höja arbetsinkomstavdraget och pensionsinkomstavdraget.*
- 3. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återinföra barnavdraget.*
- 4. Riksdagen förutsätter att regeringen inleder ett projekt för att se över hushållsavdraget och utreder möjligheterna att utvidga listan över tjänster som klassificerats som avdragsgilla och bevilja hushållsavdrag redan i samband med fakturan.*
- 5. Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av inkomstskattelagen så att vårdarvode som betalas ut till närstående-vårdare i form av stöd för närståendevård i fortsättningen inte ska vara skattepliktig inkomst.*

Helsingfors 11.11.2022

Ville Vähämäki saf
Jari Koskela saf
Sami Savio saf
Vilhelm Junnila saf

Betänkande FiUB 28/2022 rd
Reservation 2 /saml

Reservation 2

Motivering

Enligt regeringsprogrammet för Marins regering ska beskattningen stödja de mål som har ställts upp för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken samt den internationella konkurrenskraften och livskraften i hela Finland. I praktiken förutsätter ett sådant mål att skattepolitiken är förutsägbar och att man avstår från skattehöjningar. Regeringen har inte fört en politik som motsvarar dess mål.

Tyngdpunkten i beskattningen måste flyttas från beskattning av arbete och risktagning till konsumtions- och miljöskatter. Regeringen lyckas delvis med att skärpa beskattningen av skadlig verksamhet. Däremot lindras inte beskattningen av arbete. Medborgarnas totala skattebördas skärps proportionellt. Det är rena giftet för finländska företag, hushållens konsumtion och utvecklingen av sysselsättningen. Den höga totala skattesatsen försvagar investeringarna och hotar förhindra att vi får del av den kortvariga tillväxten efter coronatiden. Höga skatter och den strama skatteprogressionen utgör strukturella problem.

Förvärvsinkomstbeskattningen skärps

Enligt regeringsprogrammet ska i beskattningen av förvärvsinkomster årligen göras en justering som motsvarar ökningen av inkomstnivån och inflationen. Som indexjustering har inkomstgränserna i progressionsskalan höjts med cirka 3,5 procent.

Trots inflationsjusteringen håller beskattningen av arbete på att skärpas i de flesta inkomstklasser. På grund av de stigande lönebikostnaderna stiger beskattningen i vissa inkomstklasser med upp till 0,3 procentenheter, vilket kan innebära att skattebördan ökar med upp till hundratals euro. Ändringen kan inte på något sätt anses vara obetydlig och den strider till sin karaktär mot regeringens tidigare målsättning att sänka beskattningen av arbete. Också regeringspartierna har i betänkandet av den parlamentariska kommittén för landskapsskatt konstaterat att den strama beskattningen av arbete är ett centralt problem i vårt skattesystem och dess betydelse torde framhållas i framtiden.

Det är vanligt och typiskt att inflationsjusteringarna måste göras i delvis osäkra situationer när de ekonomiska prognoserna revideras. I den rådande osäkerheten i världsekonomin är det svårare än förr att förutse framtiden och utarbeta prognoser. I fjol höjdes inkomstgränserna med 3,0 procent vid indexjusteringen av inkomstskatteskalen. Enligt finansministeriets senaste inflationssiffror har inflationen i år varit upp till dubbelt så hög. I efterhand har inflationsjusteringarna förra året varit otillräckliga, om löntagaren har fått de justeringar av inkomstnivån som bevarar köpkraften.

I år har inflationen skurit exceptionellt mycket i lönens köpkraft, vilket medför ett tryck på lönehöjningar under den arbetsmarknadsomgång som börjar i höst. För att förhindra en ond cirkel med löner och priser bör skattesatserna sänkas i större utsträckning nästa år, men nu stiger de snarare och minskar köpkraften.

Betänkande FiUB 28/2022 rd

Reservation 2 /saml

En hög beskattning av arbete är skadlig i alla inkomstklasser. Med låga inkomster minskar det incitamenten att ta emot arbete. För medelinkomsttagare blir en hög och snabbt åtstramad beskattning ett straff för arbete och kringskar incitamenten att utveckla sin kompetens eller eftersträva mer ansvarsfulla arbetsuppgifter.

Samlingspartiets mål är en skattemodell för hållbar tillväxt som uppmuntrar till arbete, företagande, risktagning och flit. Vi vill att det ska bli mer i handen än för närvarande av de extra euro som tjänats. Samlingspartiets alternativ till regeringens skattelinje är att beskattningen av arbete lindras i alla inkomstklasser. Detta stöder som strukturåtgärd en hållbar framtida tillväxt och förbättrar det finländska näringslivets konkurrenskraft och förmåga att locka internationell kompetens. Skattelättnaden förbättrar dessutom finländska hushålls köpkraft och därmed verksamheten på hemmamarknaden.

Samlingspartiet anser också att det är en samhällelig rättvisefråga att den högsta marginalskattegraden aldrig stiger med mer än 50 procent. Under de förhållanden som nu behandlas i inkomstskatteskalen ligger man relativt långt från detta. Därför bör man målmedvetet arbeta för att sänka de högsta marginalskattesatserna på lång sikt.

Hushållsavdrag för hela folket

Hushållsavdraget stöder sysselsättningen och motverkar den svarta ekonomin. Avdraget är också ett viktigt stöd i synnerhet för barnfamiljer och för anskaffning av tjänster som underlättar vardagen för äldre. Det sänker tröskeln för att låta en utomstående professionell utföra hemarbete och reparationer samtidigt som det förebygger svart ekonomi. Avdraget minskar hushållens oproportionerligt stora skattekil som orsakas av den höga beskattningen av arbete.

Regeringen sänkte hushållsavdraget redan i början av sin mandatperiod. Maximibeloppet sänktes från 2 400 euro till 2 250 euro. Dessutom sänktes den avdragbara procentuella andelen av kostnaderna från 50 procent till 40 procent när det gäller arbete och från 20 procent till 15 procent när det gäller löner. Trots besluten om sänkning genomförde regeringen i fjol temporära förbättringar i hushållsavdraget och i år kopplas dessutom ett tidsbundet elavdrag till hushållsavdraget.

Det är bra att regeringen i sin politik har erkänt att nedskärningen av hushållsavdraget var ett misstag. De temporära förbättringarna går i rätt riktning men är tyvärr otillräckliga. Eftersom de är tidsbundna kan deras konsekvenser för hushållen, den grå ekonomin, de offentliga finanserna eller sysselsättningen knappast bedömas på ett tillförlitligt sätt.

Samlingspartiet skulle permanent förbättra avdraget och ändra det tekniskt så att alla kan dra nytta av det. Samlingspartiet föreslår att samtliga hushållsavdrag höjs till 3 500 euro, att den avdragsgilla procentandelen av arbetsersättningen höjs till 60 procent och att löneersättningarna höjs till 40 procent. Samlingspartiet vill slopa självriskandelen på 100 euro för alla. Samlingspartiet vill också göra det möjligt för hushållet att få gottgörelse direkt i fakturan. Köparen av tjänsten ska få ett förhandsavdrag som ska beaktas vid den slutliga beskattningen.

Vi föreslår ett bättre hushållsavdrag för personer över 75 år. Det stöder de äldres boende i hemmet, sparar in på omsorgsutgifterna och ökar sysselsättningen inom hemservicesektorn. Sam-

Betänkande FiUB 28/2022 rd
Reservation 2 /saml

lingspartiet föreslår att rätten till skatteavdrag för hushållsarbete för personer över 75 år höjs till 70 procent och att det för köp av tjänster beviljas högst 1 200 euro per år i stöd till dem vars skatter inte räcker till för att göra avdraget. Hushållsavdraget blir då en kombination av direkt stöd och skattelättnad för låginkomsttagare.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner sex uttalanden. (*Reservationens förslag till uttalanden*)

Reservationens förslag till uttalanden

1. Riksdagen förutsätter att regeringen förbinder sig att säkerställa att inga löntagare får skärpt beskattning under denna valperiod.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av inkomstskattelagen så att den exceptionella inflationen i år beaktas vid indexjusteringarna.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen dessutom lämnar propositioner till riksdagen med förslag till lag om ändring av inkomstskattelagen och till höjning av arbetsinkomstavdraget så att beskattningen av dem som får löne- och pensionsinkomster enligt en statisk bedömning lindras med sammanlagt en miljard och att regeringen lämnar en proposition till riksdagen om en reform av hushållsavdraget enligt 127 a § i inkomstskattelagen så att avdragets maximibelopp är 3 500 euro, rätten till skatteavdrag för arbetsersättning höjs till 60 procent och löneersättningen till 40 procent.
4. Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition till riksdagen med förslag till slopande av självriskandelen på 100 euro för hushållsavdraget enligt 127 a § i inkomstskattelagen.
5. Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition till riksdagen med förslag till reform av hushållsavdraget enligt 127 a § i inkomstskattelagen så att den som köper en tjänst som berättigar till avdraget kan dra nytta av avdraget redan vid faktureringen av tjänsten.
6. Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition till riksdagen med förslag om att se över hushållsavdraget enligt 127 a § i inkomstskattelagen i fråga om personer över 75 år på så sätt att rätten till avdrag för hushållsarbete höjs till 70 procent, att självriskens på 100 euro slopas och att det för köp av tjänster beviljas högst 1 200 euro per år i stöd till dem vars skatter inte räcker till för att göra avdraget.

Betänkande FiUB 28/2022 rd
Reservation 2 /saml

Helsingfors 11.11.2022

Matias Marttinen saml
Timo Heinonen saml
Sari Sarkomaa saml
Sari Multala saml
Markku Eestilä saml

Betänkande FiUB 28/2022 rd
Reservation 3 /kd

Reservation 3

Motivering

Vår riksdagsgrupp anser att det på grund av den ekonomiska kris som coronakrisen har orsakat är nödvändigt att lindra beskattningen av arbete för att köpkraften och incitamenten att ta emot arbete ska förbättras. Inflationen i världsekonomin har redan fått genomslag i konsumentpriserna, och priserna förväntas fortsätta stiga under de närmaste åren. Det finns till och med risk för stagflation.

Hållbarhetsunderskottet och den oundvikliga ökningen av social- och hälsovårdsutgifterna hotar att höja finländarnas totala skattesats. I det här läget får inkomstbeskattningen inte skärpas. På motsvarande sätt bör man genom beskattning rikta mer stöd än vad regeringen föreslår till familjer, hem och vård i hemmet. När statsskulden ökar mycket kraftigt bör också olika skatteavdrag, såsom rätten till skatteavdrag för arbetsmarknadsorganisationernas medlemsavgifter, granskas.

Lindring av förvärvsinkomstbeskattningen för låg- och medelinkomsttagare

Det råder ett brett samförstånd i Finland om att beskattningen bör utvecklas bort från beskattning av arbete. Under recessionen är det nödvändigt att lindra beskattningen av arbete för att människors köpkraft och arbetets sporrande effekt ska förbättras. Kristdemokratiska riksdagsgruppen föreslår att beskattningen av arbete ska lindras med sammanlagt 75 miljoner euro utöver indexjusteringen enligt förtjänstnivåindexet. Lindringen av förvärvsinkomstbeskattningen riktas till låg- och medelinkomsttagare. Beskattningen av förvärvsinkomster kan lindras genom att grundavdraget höjs och vid behov med hjälp av en indexändring så att skattesänkningen gäller i synnerhet löntagare med små och medelstora inkomster.

Stöd till närståendevårdare: skattefrihet för arvodet för närståendevård

Med närståendevård avses att vård av och omsorg om en äldre, funktionsnedsatt eller sjuk person ordnas i hemförhållanden med hjälp av en anhörig eller någon annan som står den vårdbehövande nära. Närståendevården gör det ofta möjligt att anpassa vården på olika sätt så att den blir en del av familjens liv. Vården består av behövlig service till den som vårdas och av det vårdararvode som betalas till närståendevårdaren samt av olika former av frivillig service som stöder närståendevården.

Stödet till närståendevård bör vara en av de viktigaste åtgärderna för att minska behovet av institutionsvård. Närståendevården är samhälleligt sett den mest ekonomiska och ofta den mänskligaste och bästa formen av vård för både den vårdbehövande och vårdaren. Men det minimiarvode som för närvarande betalas till närståendevårdare är lågt och motsvarar inte alls den krävande uppgiften. I vissa fall är det låga arvodet rentav ett hinder för närståendevården eftersom det inte räcker till för den grundläggande försörjningen. Skattefrihet för stödet för närståendevård skulle avsevärt underlätta närståendevårdares och vårdtagares försörjning och göra närståendevården till ett alternativ för flera. Vi föreslår skattefrihet för stödet för närståendevård för att underlätta

Betänkande FiUB 28/2022 rd
Reservation 3 /kd

närståendevårdares och vårdtagares försörjning och för att göra närståendevården till ett mer lockande alternativ.

Minska skatteavdraget för arbetsmarknadsorganisationers medlemsavgifter

Medlemsavgifter till arbetsmarknadsorganisationer är utgifter för inkomstens förvärvande (31 § 1 mom. 6 punkten i inkomstskattelagen). Avgifterna får dras av från löneinkomsten till fullt belopp (95 § 1 mom. 2 punkten) och på dem tillämpas inte gränsen på 750 euro för avdraget för övriga utgifter för inkomstens förvärvande (95 § 1 mom. 4 punkten). Som medlemsavgift till en arbetsmarknadsorganisation betraktas den medlemsavgift som betalas till arbetsmarknadsorganisationen och dess medlemsföreningar. Också de extra medlemsavgifter som bestäms enligt organisationens stadgar är avdragbara som medlemsavgifter.

Olika skatteavdrag undergräver skattebasen och ger sällan ett önskat resultat. Avdragsrätten för medlemsavgifter till fackförbund är en kvarleva från gångna tider som är svår att förstå. Medlemmar i andra allmännyttiga organisationer har ingen rätt att dra av medlemsavgifterna i beskattningen. Exempelvis kyrkans medlemmar får inte ett sådant skatteavdrag trots att medlemsavgifter ofta är i samma klass som löntagarorganisationernas. Dessutom har vissa fackförbund innehav som de använder företagsmässigt för operationer på den fria marknaden. Då kan medlemmarnas skatteavdrag rentav betraktas som ett slags indirekt företagsstöd.

I och med att statsskulden ökar mycket kraftigt bör alla skatteavdrag ses över och effekterna av dem utvärderas. För jämlik behandling av arbetsmarknadens organisationer måste också arbetsgivarorganisationernas rätt att dra av medlemsavgifterna i beskattningen slopas. Det är inte lätt att räkna hur det påverkar skatteinkomsterna, men man kan uppskatta att det uppgår till åtminstone 25 miljoner euro.

En halvering av avdraget skulle öka skatteinkomsterna med cirka 105 miljoner euro.

Utvidgning av hushållsavdraget till att gälla rehabilitering i hemmet

Enligt gällande lagstiftning har den skattskyldige rätt att i sin inkomstskatt dra av en del av kostnaderna för normalt hushålls-, omsorgs- och vårdarbete eller kostnaderna för underhålls- eller ombyggnadsarbete i den bostad eller fritidsbostad som han eller hon använder (127 a § i inkomstskattelagen). De viktigaste uppgifterna för rätten till hushållsavdrag är att stödja att människor bor hemma och klarar sig där samt att främja att det egna hemmet eller fritidsbostaden hålls i skick på eget initiativ.

Enligt skattemyndighetens tolkning inkluderas inte rehabiliteringsarbete som utförs av fysioterapeut, ergoterapeut eller motsvarande vårdpersonal som hushålls-, omsorgs- eller vårdarbete enligt inkomstskattelagen, även om arbetet utförs hemma hos kunden. I nuläget tvingas en person köpa rehabilitering i hemmet som ges av fysioterapeuter med egna pengar, eftersom den rehabilitering som ges av ergoterapeuter och andra terapeuter i praktiken helt och hållet finansieras via offentliga tjänster.

Betänkande FiUB 28/2022 rd
Reservation 3 /kd

Genom rehabilitering i hemmet upprätthålls och främjas människors funktionsförmåga i vardagen och stöds ett tryggt boende hemma när förmågan att klara sig hemma och klara av vardagsysslor har försvagats till följd av åldrande, sjukdom eller olycka och funktionsförmågan har sjunkit avsevärt. Syftet med rehabilitering i hemmet är att stärka klientens förmåga att agera så självständigt som möjligt i sin egen vardag. Detta ordnas för närvarande också av kommunerna, men tjänsterna räcker inte till för alla behov. Människor vill också använda en del egna pengar för att få mer rehabilitering i hemmet, exempelvis till en egen förälder. Rehabiliteringsgivarna är nästan uteslutande yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården.

Med tanke på sysselsättningen och människornas välbefinnande är utvidgningen viktig. De minskade skatteinkomsterna till följd av att skatteavdraget utvidgas kompenseras bland annat genom de skatteinkomster som uppkommer i och med att de uppgifter som omfattas av hushållsavdraget ökar.

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen godkänner fyra uttalanden. (*Reservationens förslag till uttalanden*)

Reservationens förslag till uttalanden

1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att lindra förvärvsinkomstbeskattningen särskilt för löntagare med små och medelstora inkomster.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 92 § i inkomstskattelagen så att det vårdarvode som betalas till närstående vårdare enligt lagen om stöd för närstående vård i fortsättningen inte ska vara skattepliktig inkomst.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 95 § i inkomstskattelagen så att den skattskyldige från sina löneinkomster kan dra av 50 procent av sina medlemsavgifter till arbetsmarknadsorganisationer i form av ett avdrag för inkomstens förvärvande, i stället för att medlemsavgiften får dras av till fullt belopp som nu.
4. Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 127 a § i inkomstskattelagen så att den skattskyldige utöver de nuvarande avdragsgilla utgifterna som berättigar till hushållsavdrag från skatten får dra av rehabiliteringsarbete som utförs hemma hos den skattskyldige eller i fritidsbostaden av fysioterapi- och ergoterapiföretag och av med dessa jämförbara yrkesutövare.

Helsingfors 11.11.2022

Sari Essayah kd